

مروری بر مدل‌های فرایند طراحی معماری

زهرة سادات سیدمرادی^{۱*}، شهاب عباس‌زاده^۲، اباصلت عسکری^۳

- ۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی دانشگاه حکیم سبزواری، z.moradee@gmail.com
- ۲- دانشیار و عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی دانشگاه حکیم سبزواری. shahab.arch@gmail.com
- ۳- مربی و عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی دانشگاه حکیم سبزواری. aabasalt@yahoo.com

چکیده

طراحی معماری از جمله دروسی است که به عنوان محور اصلی در دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد وجود داشته و مهم‌ترین دروس در زمینه‌ی آموزش معماری به شمار می‌آید. از آنجا که آموزش طراحی معماری (بالاخص در ایران) در قالب کارگاه‌های طراحی، براساس رابطه‌ی استاد و شاگردی و مبتنی بر دانسته‌ها و تجربیات اساتید شکل گرفته، عموم طراحان حرفه‌ای توانایی طراحی خویش را از طریق کسب تجربه توسعه داده‌اند؛ بطوری که می‌توان گفت امروزه به تعداد طراحان، فرآیندهای طراحی وجود دارد. فرآیند طراحی معماری، فرآیندی چندساحتی، پیچیده و متضمن دانش و خلاقیت توأم است که به دلیل گستردگی و تنوع حوزه‌ها و مفاهیمی که موضوع معماری و طراحی در فصل مشترک آن قرار دارد، همواره رسیدن به یک روش مشخص و جامع برای فرآیند طراحی معماری بسیار دشوار به نظر می‌رسد. بنابراین با توجه به اینکه طراحی موضوعی است که عناصر و پارامترهای مختلفی بر آن اثرگذارند، درنظرگرفتن تمام عوامل و فاکتورهای موثر بر طراحی معماری، تقریباً امری غیرممکن به نظر می‌رسد. بدین ترتیب راه‌حل مناسب، تلاش در جهت ارائه روشی نظام‌مند برای طراحی معماری است، تا بوسیله آن طراحان بتوانند همه عوامل و فاکتورهای اثرگذار بر طراحی را لحاظ کنند. به‌منظور رسیدن به این مهم، ابتدا لازم است مروری بر مدل‌ها و روش‌های طراحی ارائه‌شده از سوی دیگر پژوهشگران معماری انجام گیرد. در پژوهش حاضر، نگارنده به بررسی طراحی معماری، بحث در رابطه با فرایند طراحی معماری و بررسی مدل‌های ارائه‌شده برای طراحی معماری پرداخته است. امید است در پژوهش‌های آتی بتوان باتوجه به اطلاعات بدست‌آمده، به روشی نظام‌مند و کارا برای طراحی معماری دست یافت.

واژه‌های کلیدی: معماری، فرایند طراحی، طراحی معماری، مدل‌های فرایند طراحی

۱- مقدمه

طراحی یکی از پیچیده ترین فعالیت های ذهنی انسان است؛ شامل آنچه طراحان می بینند و نتیجتاً به منظور تولید راه حل های جدید و مطلوب، به آن فکر می کنند. طراحی را می توان به عنوان یک فرایند حل مسئله درنظر گرفت؛ این فرایند از عوامل و فاکتورهایی تشکیل می شود که طراح بطور خودآگاه یا ناخودآگاه برای دست یافتن به راه حل مسئله طی می کند. در حقیقت آنچه مهمتر از خود طراحی است، فرایند انجام آن است. با این وجود، نسبت به فرایند طراحی توجه اندکی صورت گرفته و بیشتر تاکید بر توصیف طرح نهایی بوده است. از آنجا که فرایند طراحی به مثابه فعالیت ذهنی فوق العاده پیچیده است، و همچنین در دنیای امروز بر اثر پیشرفت روزافزون جوامع و گستردگی بیش از حد نیازها، عوامل و فاکتورهای اثرگذار بر طراحی معماری رو به افزایش هستند، تلاش برای بدست آوردن یک درک علمی از فرایند طراحی ضروری می نماید. در این